

W2.3.2 Citing sources - lähteiden käyttö

Somemaailmassa on helppoa välillä unohtaa kertoa mistä jokin kuva, teksti tai idea on lähtöisin. Lähdeviittaukset ovat silti tärkeitä varsinkin kirjoitetussa tekstissä, eikä niitä tarvitse unohtaa somessa tekemistäsi julkaisuistakaan.

Alla yksinkertaistettuja sääntöjä lähdeviittausten tekemiseen.

Citing sources 101 - lähdeviittausten perusasiat lukiolaiselle

1. Älä pelkää käyttää ja ilmoittaa lähteitä. Vielä maisterin tutkintoon liittyvää pro gradu -tutkielmaakin tehdessäsi harjoittelet vasta tutkimuksen tekemistä, eikä sinulta oleteta että olet minkään alan asiantuntija. Lukiolaiselta sellaista odotetaan vielä vähemmän. Riittää, että osoitat ottaneesi selvää asiasta josta kirjoitat ja kerrot lukijalle mistä tieto on peräisin, jotta hän voi käydä halutessaan lukemassa samat asiat.
2. Aina, kun tieto ei ole yleisesti hyväksytty fakta, pitäisi sinun pystyä näyttämään mistä olet tekstin kuullut/lukenut. Yleisesti hyväksytyjä faktoja ovat esimerkiksi:
 - The Statue of Liberty is located in New York City
 - Tokyo is the capital of Japan
 - Romeo and Juliet was a play written by William Shakespeare
 - English is the language most people speak in England
 - An elephant is an animal
 - (Citationmachine.net)
3. Jos et ole varma mistä tiedon olet lukenut/kuullut, voit
 - yrittää etsiä lähteen jossa mainitaan haluamasi asia - älä kuitenkaan irrota lauseita täysin asiayhteydestä vääristelemällä sitä mitä sanottiin
 - yrittää muokata oman tekstisi sanamuotoa niin että annat kunnian "tutkijoille" tai "medialle" – mutta lähteen etsiminen on silti yleensä parempi vaihtoehto

Itse lähdeviittauksen tekeminen

1. suoraan tekstiin tulee yleensä sulkuihin kirjoitettu lyhyempi viittaus lähteeseen, ja tekstin loppuun otsikko "Sources" ja lähteistä täydellisemmät tiedot
 1. painettu kirja: (Sukunimi, Etunimen ensimmäinen kirjain, vuosi, sivu/sivut)
 2. verkkosivu: keksi sivustolle lyhyt nimitys, jota käytät myös lähdeluettelossa
2. suora lainaus tekstistä: lisää lähdeviittaus heti lainauksen jälkeen sulkuihin
3. pidemmän tekstipätkän tiivistetty lainaus (paraphrasing): lisää lähdeviittaus kappaleen loppuun suluissa, voit myös laittaa samoihin sulkuihin useamman lähteen jos olet käyttänyt niitä kaikkia kappaleessa
4. lähdeviittaukset voi lisätä myös alaviittauksina, jolloin tekstiin tulee numero ja lähdeviittaus lukee sivun alalaidassa

Lähdelistaan kirjoitettavat pitkät viittaukset lähdetyyppin mukaan ("Sources")

1. kirjasta ilmoitetaan vähintään kirjoittajan suku- ja etunimi sekä kirjan nimi ja julkaisuvuosi, suorasta lainauksesta sivunumero, tai vähän pidemmästä lainatusta pätkästä mielellään sivu/sivut

2. artikkelista ilmoitetaan vähintään kirjoittajan suku- ja etunimi, artikkelin nimi ja lähde
3. painetun lehden nimi, numero ja vuosi
4. nettilehden suora linkki artikkeliin
5. nettiajassa myös lähteen julkaisun tai lainaamisen ajankohta tulisi kertoa.
Some-julkaisuista tai lehtiartikkeleista julkaisupäivä on yleensä helppo löytää. Jos selkeää julkaisupäivää ei ole, on helpompaa kertoa milloin teksti on käyty lukemassa.

Koska kyse on lukiossa tehtävästä kirjoitelmasta, on tärkeintä että käytät lähdeviittauksia jollain loogisella tavalla koko tekstin läpi, ja että ne johtavat lukijan oikeille käyttämillesi lähteille. Sinun pitää silti kirjoittajana miettiä lähteen luotettavuutta ja todenperäisyyttä - epäluotettavan tai virheellisen tiedon osoittaminen on aina sallittua, mutta yleensä viitteitä käytetään nimenomaan tukemaan omaa mielipidettä. Silloin on hyvä, että lähteesi ovat luotettavan kirjoittajan kirjoittamia ja julkaistu hyvämaineisissa lähteissä. Wikipedian artikkeliin viittaaminen on sekin joskus arveluttavaa, koska et tiedä kuka tekstin on kirjoittanut. Silloin sinun on itse arvioitava onko teksti mahdollisesti viittaamisen arvoista, vai kannattaako etsiä parempi lähde.

Korkeakoulussa harjoitellaan lähdeviittauksia ja lähdeluettelon tekemistä paremmin.

Anglo-amerikkalaisissa kulttuureissa käytetään erilaisia viittaustapoja, joista ohjeet annetaan aina opiskelijalle erikseen. Lisäksi Suomessa on käytössä oma lähdeviittausten tyyli, joka eroaa anglo-amerikkalaisista tyyleistä. Tästäkin syystä lukiolaiselle tärkein ohje on toimia loogisesti läpi tekstin, vaikka tyyli olisi mikä.

Voit käydä lukemassa esimerkiksi:

Kielitoimiston ohjeet lähdeviittauksen tekoon suomeksi:

<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/11>

Englanniksi MLA-tyylillä tehtävät lähdeviittaukset

<http://www.citationmachine.net/mla/cite-a-website>

Kielikello: "Uppolainausta tarvitaan" <https://www.kielikello.fi/-/uppolainausta-tarvitaan>

Wikipedia: Lähdeviitteiden käyttö <https://fi.wikipedia.org/wiki/L%C3%A4hdeviittaus>

Lähteet:

Citationmachine.net: MLA-tyylillä tehtävät lähdeviittaukset

<http://www.citationmachine.net/mla/cite-a-website> (19.11.2019)